Euronesti parlamentaarse assamblee resolutsioon mitteametliku ja deklareerimata töö vastu võitlemise ning töötajate kindlustatuse suurendamise kohta Euroopa Liidu ja idapoolsete partnerriikide piirkonnas

(2018/C 343/04)

EURONESTI PARLAMENTAARNE ASSAMBLEE,

— võttes arvesse Euroopa Liidu ja vastavalt Moldova, Gruusia ja Ukraina vahelisi assotsiatsioonilepinguid ning laiaulatuslikku ja laiendatud partnerluslepingut Armeeniaga, eriti nende lepingute peatükke, mis käsitlevad kaubandust ja kestlikku arengut ning tööhõivet, sotsiaalpoliitikat ja võrdseid võimalusi,

— võttes arvesse Euroopa Liidu lepingut (TEU), eelkõige selle preambulit ning artikleid 3 ja 6,

— võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut (ELTL), eriti selle artikleid 6, 9, 145, 151, 152, 153, 154, 156, 159 ja 168,

— võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartat,

— võttes arvesse Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni,

— võttes arvesse 3. mai 1996. aasta Euroopa sotsiaalhartat, eriti selle I osa ja II osa artiklit 3,

— võttes arvesse Euroopa 1964. aasta sotsiaalkindlustuskoodeksit ja 1990. aasta läbivaadatud koodeksit,

— võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määrust (EÜ) nr 883/2004 sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise kohta ([1]) ja Euroopa sotsiaalkindlustuse konventsiooni (ETS nr 78),

— võttes arvesse 2017. aasta novembri teadaannet Euroopa sotsiaalõiguste samba kohta ja Euroopa Parlamendi 19. jaanuari 2017. aasta resolutsiooni Euroopa sotsiaalõiguste samba kohta ([2]),

— võttes arvesse Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) konventsiooni ja soovitusi nr 81, 102, 129, 155, 187, 197, 202 ja 204 ning ILO inimväärse töö tagamise suuniseid,

— võttes arvesse 24. novembril 2017 Brüsselis idapartnerluse tippkohtumisel tehtud ühisavaldust, 2020. aastaks seatud 20 eesmärki ning nende muudetud struktuuri, mis on heaks kiidetud ja neile lisatud,

A. arvestades, et Euroopa Liidu lepingu artikli 3 kohaselt on Euroopa Liidu eesmärk töötada Euroopa kestliku arengu nimel, sealhulgas saavutada täielik tööhõive ja sotsiaalne progress, samuti kõrgetasemelise keskkonnakaitse ja keskkonna kvaliteedi parandamise nimel; arvestades, et vastuseks kasvavatele probleemidele sotsiaalkindlustuse ja ELi kodanike kaitse vallas, on EL välja kuulutanud Euroopa sotsiaalõiguste samba; arvestades, et on olemas ELi sotsiaalõigustik, mis põhineb erinevatel siseriiklikel, ELi ja rahvusvahelistel õigusaktidel, eelkõige ILO ja Euroopa Nõukogu konventsioonidel, mis tavaliselt hõlmavad peamiselt töölepinguga, töötingimustega või hoolekandega seotud õigusi;

B. arvestades, et Euroopa Liidu põhiõiguste hartas on sätestatud õigused, mis on eriti olulised ELi piires või ELis liikuvatele töötajatele ja puudutavad eelkõige inimväärikust (artikkel 1), orjapidamise ja sunniviisilise töö keeldu (artikkel 5), kutsevabadust ja õigust teha tööd (artikkel 15), diskrimineerimiskeeldu (artikkel 21), õigust olla ettevõttes informeeritud ja ära kuulatud (artikkel 27), kollektiivläbirääkimiste ja kollektiivse tegutsemise õigust (artikkel 28), õigust kasutada tööhõiveteenuseid (artikkel 29), kaitset põhjendamatu vallandamise korral (artikkel 30), häid ja õiglasi töötingimusi (artikkel 31), keeldu kasutada laste tööjõudu ja noorte töötajate kaitset (artikkel 32), sotsiaalkindlustust ja sotsiaalabi (artikkel 34), tervishoidu (artikkel 35) ning õigust tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele (artikkel 47);

C. arvestades, et praegu ei ole siduvat mehhanismi, mis reguleeriks ELi liikmesriikide asjaomaste ametiasutuste piiriülest koostööd deklareerimata töö küsimustes; arvestades, et 2016. aasta mais loodi deklareerimata tööga tegelemise alast koostööd edendav Euroopa platvorm eesmärgiga vahetada selles küsimuses parimaid tavasid ja teavet ning ergutada liikmesriikidevahelist koostööd;

([1]) ELT L 166, 30.4.2004, lk 1.
([2]) Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2017)0010.

D. arvestades, et komisjon on esitanud uue direktiivi ettepaneku, milles käsitletakse läbipaistvaid ja prognoositavaid töötingimusi;

E. arvestades, et komisjon on esitanud ettepaneku võtta vastu nõukogu soovitus, milles käsitletakse töötajate ja füüsilisest isikust ettevõtjate juurdepääsu sotsiaalkaitsele;

F. arvestades, et komisjon on tööjõu liikuvust käsitlevate ELi eeskirjade täitmise tagamiseks teinud ettepaneku luua Euroopa Tööjõuamet; arvestades, et komisjon on ka teatanud kavatsusest kehtestada Euroopa sotsiaalkindlustusnumber;

G. arvestades, et Euroopa naabruspoliitika, eelkõige põhjalikud ja laiaulatuslikud vabakaubanduslepingud Gruusia, Moldova Vabariigi ja Ukrainaga ning viisavaba reisimise kord, avaldavad suurt mõju tööturule ning töötajate sotsiaalsetele tingimustele nii ELi liikmesriikides kui ka idapartnerluse riikides; arvestades, et piiriülene ettevõtlus eeldab riiklike tööjärelevalve- ja täitevasutuste koostööd, et tagada kehtivate õigusaktide rakendamine;

H. arvestades, et tööpuudus, korruptsioon ja halb valitsemistava ning vägivaldsed konfliktid ELi naaberriikides sunnivad inimesi lahkuma oma kodudest ja otsima tööd seal, kus võimalik, sealhulgas välismaal; arvestades, et pagulaste ja sisserändajate puhul on suurem tõenäosus saada deklareerimata töö tegijateks, kellel puudub sotsiaalkaitse, ning neid kasutatakse sageli lihttöödel; arvestades, et pagulased ja rändajad, eriti naised, esindavad kõige haavatavamaid elanikkonnarühmi tööturul ja ühiskonnas tervikuna;

I. arvestades, et ülemaailmse finants- ja majanduskriisi ning ELi liikmesriikide ja idapartnerluse riikide üleminekuprotsesside sotsiaalsed tagajärjed on olnud kaugeleulatuvad – alustades noorte töötusest ja pikaajalisest töötusest kuni üha suureneva ebavõrdsuse ja vaesuse probleemideni; arvestades, et need suundumused, mis on sageli kokkuhoiumeetmete kaasnähe, on toonud kaasa hulga muudatusi nii ELi liikmesriikide kui ka naaberriikide sotsiaalkindlustussüsteemides, kus norme, s.h tervishoiu ja pensionide valdkonna norme on vähendatud; arvestades, et tööseadustiku reformid on kaasa toonud õigusliku reguleerimise vähendamise ja liberaliseerimise, kuid ei ole vähendanud varimajandust;

J. arvestades, et deklareerimata tööl on sageli piiriülene mõõde; arvestades, et deklareerimata töö olemus võib sõltuvalt majanduslikust, halduslikust ja sotsiaalsest kontekstist riigiti erineda; arvestades, et deklareerimata töötamist käsitlevad siseriiklikud õigusaktid ja riiklikul tasandil kasutatavad mõisted võivad riigiti erineda; arvestades, et seetõttu tuleks deklareerimata tööga tegelemiseks väljatöötatavates meetmetes neid erinevusi arvesse võtta;

K. arvestades, et deklareerimata töö leidmise võimalus on üks peamisi ebaseaduslikku sisserännet soodustavaid tegureid; arvestades, et ebakorrapärase või reguleerimata staatusega isikutele, kes enamasti jäävad sotsiaalkindlustuskaitseta, pakutakse deklareerimata tööd sageli tingimustel, mis on sotsiaalselt vastuvõetamatud ning ei vasta tervishoiu- ja ohutuseeskirjadele;

L. arvestades, et tööturu ja ühiskonna arengut mõjutavad nii ELi liikmesriikides kui ka idapartnerluse riikides ulatuslikud probleemid, mis kaasnevad digitaalrevolutsiooni, muutuva töökorralduse ja demograafiliste arengutega ning tekitavad tööturul uusi probleeme ja võimalusi;

M. arvestades, et hoolimata asjaolust, et tööjõu ärakasutamise rasked vormid loetakse ELi ja ELi liikmesriikide õiguse kohaselt kuriteoks, on juhtumeid, kus ärakasutamine majapidamistööde sektoris, näiteks koristustöödes ning laste või eakate eest hoolitsemisel on lubatud;

Üldised märkused

1. rõhutab, et võitlus deklareerimata tööga ja sotsiaalkindlustuse tagamise meetmed on ELi liikmesriikide ja idapartnerluse riikide jaoks ühine tõsine probleem ning tulemusteni jõudmiseks tuleks seetõttu teha ühiseid jõupingutusi ja koostööd;

2. tunnistab, et deklareerimata töö on kompleksne ja keeruline probleem, eelkõige riikides, kus on rasked sotsiaalmajanduslikud tingimused, seega olukord, mida iseloomustab suur tööpuudus, ulatuslik vaesus ja sotsiaalne tõrjutus, halb ettevõtluskeskkond ja eelarvepoliitilise manööverdamisruumi puudumine; rõhutab aga, et deklareerimata tööl on tõsised tagajärjed ühiskonnale tervikuna, muu hulgas kaotavad seeläbi tulu liikmesriikide maksuametid, kahjustatakse sotsiaalkaitse rahastamist ja pakkumist, töötingimused on ebakindlad ja süsteemselt võetakse riske, mis on seotud töötajate põhiõiguste rikkumise, kollektiivse esindatuse puudumise ja ebaausa konkurentsiga ettevõtete vahel; rõhutab seetõttu, et mitteametlikult majanduselt ametlikule majandusele ülemineku hõlbustamiseks on vaja sidusat ja integreeritud riiklikku strateegiat ja rahvusvahelist koostööd;

3. peab seetõttu kahetsusväärseks, et keerulisele küsimuste rägastikule, mis on seotud deklareerimata tööga, üleminekuga mitteametlikult majanduselt ja töölt ametlikule majandusele ja tööle, samuti töötajate sotsiaalkindlustusega, ei ole idapartnerluse poliitikas seni tähelepanu pööratud;

4. juhib tähelepanu asjaolule, et kodanike poolt usaldusväärseks peetav avalik haldus ja kohtusüsteem aitavad deklareerimata tööd tõrjuda; rõhutab seetõttu, et mitteametlikult majanduselt ametlikule majandusele ülemineku hõlbustamiseks on vaja õigusriiki, head juhtimistava ja korruptsiooni kaotamist;

5. väljendab muret noorte töötuse taseme pärast ning mittetöötavate ja mitteõppivate noorte (NEET-noored) arvu pärast ELis ja idapartnerluse riikides, samuti noorte kõrge osalustaseme pärast varimajanduses; rõhutab, et noored on need, kes kannavad riigi kultuurilise, majandusliku ja sotsiaalse pärandi edasi tulevikku ning seepärast tuleks esmatähtsaks pidada töökohtade loomist noortele ja meetmeid, mis innustavad deklareerimata tööd tegevaid noori suunduma deklareeritud majandustegevusse; juhib tähelepanu sellele, et ELi tulevane mitmeaastane finantsraamistik (edaspidi „finantsraamistik“) ja Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendi järeltulija peaksid suurendama toetust noorte tööhõivele ametlikus majanduses, kasutades noorte tööhõive algatuse häid tavasid;

6. soovitab välja töötada süsteemi, mis võimaldaks idapartnerluse riikides omandatud kvalifikatsioonide tunnustamist ELis;

7. kordab nulltolerantsi poliitika tähtsust riigihangete suhtes ning laenude suhtes, mida rahvusvahelised finantsasutused (Maailmapank, rahvusvaheline finantskoostöö, Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupank ning Euroopa Investeerimispank) annavad deklareerimata töödeks, sealhulgas töödeks alltöövõtu- ja tarneahelates;

Lühiajalised meetmed

8. palub EU liikmesriikidel ja idapartnerluse riikidel suurendada üldsuse teadlikkust sellest, et on vaja kiiresti tegutseda ning suurendada jõupingutusi deklareerimata tööga võitlemiseks, seda ka koos sotsiaalpartneritega läbiviidavate avalike teadlikkuse suurendamise kampaaniate kaudu; palub komisjonil toetada ELi liikmesriike ja idapartnerluse riike elanike varustamisel teabega, mis käsitleb deklareerimata töö mõju töötajatele, ettevõtetele ja ühiskonnale ning töötajate õigusi, mis tulenevad ILO konventsioonides sätestatud rahvusvahelistest töönormidest, sealhulgas kaebuste esitamise ja kaebuste lahendamise menetlusest; rõhutab, et vaja on suurendada üldsuse teadlikkust sellest, et deklareerimata töötajaid on võimalik rängalt ära kasutada, ning vaja on edendada nulltolerantsi selliste töötajate ärakasutamise suhtes, sealhulgas nende ärakasutamise suhtes kodumajapidamistes;

9. julgustab neid ELi ja idapartnerluse riike, kes ei ole seda veel teinud, ratifitseerima asjakohased ILO konventsioonid, sealhulgas konventsioon nr 94 (tööõigusklauslid riigihankelepingutes), 102 (sotsiaalkindlustuse miinimumstandardid), 144 (kolmepoolsed konsultatsioonid), 155 (tööohutus ja -tervishoid) ning selle 2002. aasta protokoll, 167 (tööohutus ja -tervishoid ehituses), 177 (kodutöö), 184 (tööohutus ja -tervishoid põllumajanduses), 187 (tööohutust ja töötervishoidu arendav raamistik), 189 (koduabilised), 202 (sotsiaalkaitse põhialused), 204 (üleminek mitteametlikult majanduselt ametlikule majandusele) ja 205 (tööhõive ja inimväärne töö rahu ja toimetuleku tagamiseks);

10. on seisukohal, et ELi ja idapartnerluse riikide kahepoolsete lepingute „kaubandust ja kestlikku arengut“ ning „tööhõivet, sotsiaalpoliitikat ja võrdseid võimalusi“ käsitlevate sätete rakendamisele tuleks pöörata palju rohkem tähelepanu; palub komisjonil iga-aastaste rakendamisaruannete raames anda ulatuslikku teavet Moldova, Gruusia ja Ukrainaga sõlmitud assotsieerimislepingute ning põhjalike ja laiaulatuslike vabakaubanduslepingute asjakohaste sätete rakendamise kohta, samuti ELi ja Armeenia vahelise laiaulatusliku ja laiendatud partnerluslepingu (CEPA) asjakohaste sätete rakendamise kohta pärast selle ratifitseerimist;

11. nõuab, et idapartnerluse mitmepoolse struktuuri raames töötataks välja deklareerimata töö vastu võitlemise institutsionaalne koostöömehhanism; soovitab tööhõive, sotsiaalküsimuste ja sotsiaalse kaasatuse peadirektoraadi alla kuuluva mitmepoolse valdkondliku alam-platvormi loomist, mis pakuks idapartnerluse asutustele, sealhulgas platvormile 2, tuge kaubandus- ja majanduskoostöö sotsiaal- ja tööjõuküsimustes;

12. on seisukohal, et parimate tavade vahetamisel ja andmete kogumise parandamisel põhinev mehhanism võiks olla kindlaks määratud deklareerimata tööga tegelemise alast koostööd edendava Euroopa platvormi (UDW-platvormi) eeskujul; juhib tähelepanu, et selline mehhanism peaks looma raamistiku mitteametliku ja deklareerimata töö tegurite, tunnuste, põhjuste ja asjaolude hindamiseks ning halbade töötingimuste hindamiseks riigi ja piiriüleses kontekstis ning parimate tavade vahetamiseks selle kohta, kuidas parandada töötajate sotsiaalkindlustust ja hoolitseda kõigile inimestele inimväärse töö ja sotsiaalkaitse tagamise eest;

13. palub liikmesriikedel ja idapartnerluse riikidel sõlmida kahepoolsed kokkulepped deklareerimata tööd käsitlevate andmete vahetamise ja halduskoostöö kohta; rõhutab vajadust töötada välja praktilised vahendid, et võidelda deklareerimata töö piiriüleste vormide ja võrgustike vastu;

14. peab tervitatavaks Euroopa sotsiaalõiguste samba vastuvõtmist; kutsub ELi liikmesriike ja idapartnerluse riike üles pidama järgmisel kõrgetasemelisel kohtumisel arutelusid selle üle, kuidas kohandada idapartnerluse poliitikat Euroopa sotsiaalõiguste samba taustal, ning töötada välja ühine raamistik, et analüüsida sotsiaalsete põhiõiguste rakendamise olukorda, kasutades võrdlusalusena Euroopa sotsiaalõiguste samba 20 põhimõtet ja sotsiaalvaldkonna näitajate tulemustabelit, ning pikaajalise eesmärgina järgida idapartnerluse riikide 20 põhimõtet järgida neid põhimõtteid;

15. on arvamusel, et rajatud UDW platvorm võib aidata kaasa tihedama koostöö tekkimisele, tuues kokku nii ELi kui ka idapartnerluse riikide eksperdid; kutsub ELi üles arutama sellise mehhanismi loomist, mis võimaldaks ELi mittekuuluvatel riikidel osaleda UDW-platvormi tegevuses ja saada sellest kasu;

16. nõuab, et idapartnerluse riikidele tehtaks kättesaadavaks tööhõive- ja inimväärse töö edendamise programmid;

17. rõhutab, et tööjärelevalvel on tähtis roll töötajate õiguste kaitsmisel, töötervishoiu ja tööohutuse tagamisel, võitluses ohtliku töökeskkonna vastu, töökaitse-eeskirjade rikkumiste ennetamisel ning õiglase ja sotsiaalse majanduskasvu edendamisel, kuna see aitab tagada, et palkasid ja sotsiaalkindlustusmakse tõepoolest makstakse ning et seeläbi suurendatakse maksutulu ja sotsiaalkindlustusametite tulusid, tagades seejuures töötajale juurdepääsu sotsiaalkindlustustele, näiteks haigus-, tööõnnetus-, ja pensionikindlustusele; taunib asjaolu, et kontrolliasutused on kokkuhoiumeetmete ja üleminekuprotsesside tulemusena nõrgenenud või on isegi kaotatud; kutsub eelkõige idapartnerluse riike üles seda suundumust muutma ja tagama riiklikele töökontrolliasutustele piisava rahastamise, personali ja koolituse; kutsub Euroopa Komisjoni üles toetama riiklike tööinspektsiooni asutuste piiriülest koolitust ja muid koostöövorme;

18. märgib, et paljudes ELi liikmesriikides on sotsiaalpartneritel deklareerimata töö vastu võitlemisel oluline roll; rõhutab vajadust tõhustada sotsiaaldialoogi ja konsulteerimist sotsiaalpartneritega idapartnerluse riikides, et kaasata neid töötingimuste, tööstandardite ja sotsiaalkaitse parandamisse;

19. soovitab ELi liikmesriikide ametiasutustel innustada siseriiklikke ühendusi võitlema deklareerimata töö vastu valdkondades, kus seda esineb kõige rohkem, nagu ehitus, transport, turism ja põllumajandus;

20. rõhutab ametiühingute olulist rolli võitluses deklareerimata töö vastu ja deklareerimata töötajate kaitsmisel, sest ametiühingud on tavaliselt esimesed, keda teavitatakse probleemidest, pettustest, kuritahtlikest või ebaseaduslikest olukordadest; viitab murega raskustele, mis ametiühingutel on idapartnerluse riikides, alates ühinemis- ja kogunemisvabaduse piirangutest kuni takistusteni sotsiaalse dialoogi toetamisel; palub ELi liikmesriikidel ja idapartnerluse riikidel näha ette vajalikud tingimused, et ametiühingud saaksid tegutseda, ning palub Euroopa Komisjonil jätkata nende toetamist;

21. julgustab ELi äriringkonna liikmeid ja idapartnerluse riike võtma endale ettevõtja sotsiaalset vastutust võitluses deklareerimata tööga, s.h ka tarneahelates; tuletab neile meelde, et deklareerimata töö tekitab ebaõiglase turukonkurentsi;

22. tunneb heameelt idapartnerluse kodanikuühiskonna foorumi raames viienda sotsiaal- ja tööpoliitika ning sotsiaaldialoogi töörühma moodustamise üle; teeb ettepaneku, et töörühm aitaks kaasa käimasolevale deklareerimata töö vastast võitlust käsitlevale arutelule ning teeks seda oma panuse kaudu kodanikuühiskonna rolli;

23. nõuab, et EL pühendaks osa idapartneritele antavast abist, mis võetakse kasutusele 2020. aasta järgse mitmeaastase finantsraamistiku rahastamisvahendite raames, nendele komplekssetele küsimustele, kaasa arvatud toetus tööinspektsioonisüsteemide institutsioonilisele arengule, ning sotsiaaldialoogi edendamisele ja sotsiaalpartnerite suutlikkuse suurendamisele, s.h ka valdkondlikul tasandil, samuti kodanikuühiskonna organisatsioonide dialoogi ja töö tõhustamisele üldiselt;

Pikaajalised meetmed

24. rõhutab, et üleminek mitteametlikult ametlikule majandusele peaks olema osa laiemast pikaajalisest strateegiast, mille eesmärk on suurendada struktureeritud töökohtade loomist, parandada töö kvaliteeti ja tööhõivealast toetust, võidelda tööjõu killustumise ja korruptsiooni vastu, tagada eelarve- ja sotsiaalmaksud, töötada välja või laiendada ulatuslikku sotsiaalkindlustuskatet ning tagada universaalsed sotsiaalkaitse alammäärad kooskõlas ILO soovitusega nr 202;

25. rõhutab, et kogemused on näidanud, et mõlemad asutused, kellel on volitus tagada vastavus olemasolevate õigusaktidega ja kes loovad stiimuleid, näiteks sissetuleku maksuvabastus ja subsideerimiskavad, mille eesmärk on töökohtade seadustamine, aitavad edukalt kaasa deklareerimata töö muutmisele deklareeritud tööks; palub ELi liikmesriikidel ja idapartnerluse riikidel töötada välja kontrollitavate näitajatega pikaajaline tegevuskava;

26. innustab idapartnerluse riike arendama riiklikku suutlikkust deklareerimata töö ennetamiseks ja selle vastu võitlemiseks, kaasates ulatuslikult sidusrühmi, sealhulgas sotsiaalpartnereid ja valitsusväliseid organisatsioone;

27. rõhutab, et deklareerimata töö atraktiivsust saab tõhusalt vähendada, kui töötatakse välja läbipaistvad maksu- ja sotsiaalkaitsesüsteemid, mis on kättesaadavad ja selged; kutsub ELi liikmesriike ja idapartnerluse riike üles töötama välja riiklikke strateegiaid, mille eesmärk on luua ulatuslikud sotsiaalkindlustussüsteemid kooskõlas ILO soovitusega nr 202 sotsiaalkaitse alammäärade kohta ja sotsiaalkindlustuse konventsiooniga nr 102, et hõlmata praegu varimajanduse eest kaitsmata elanikkond ja käsitleda nõuetekohaselt deklareerimata töö küsimust;

28. julgustab ELi liikmesriike ja idapartnerluse riike sõlmima kahepoolseid lepinguid, eriti nendel riikidel, kellel on kogemus üha väljarände- ja sisserändevoogude suurenemisega, mis lõppkokkuvõttes loob deklareerimata tööd;

29. palub liikmesriikidel ja idapartnerluse riikidel töötada välja sotsiaalkindlustuse koordineerimise ühine raamistik, et kaitsta liikuvate töötajate sotsiaalkindlustusõigusi;

30. teeb oma kaaspresidentidele ülesandeks edastada käesolev resolutsioon Euroopa Parlamendi presidendile, nõukogule, komisjonile, liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale ja komisjoni asepresidendile, Euroopa välisteenistusele ning liikmesriikide ja idapartnerluse riikide valitsustele ja parlamentidele.